

סימפטיה או אמפטיה? אנחנו מול הצדקה

בתקופה הזאת אנחנו מתכוננים ליום הדין השנתי הגדול, בו הקב"ה בוחן אותנו, את מעשינו, את כוונותינו ובעיקר, מה עשינו מהבריאה שלו. לבחינה של אלהים שני צדדים לה: הצד שלו והצד שלנו. כל אחד ואחת מאיתנו חייב לערוך חשבון נפש עמוק.

רבי אלעזר מלמד אותנו (תלמוד ירושלמי, תענית ס"ה ט"ב / ה"א) "שלושה דברים מבטלין את הגזירה קשה ואילו הן: תפילה וצדקה ותשובה". הוא לומד את זה ממה שאלהים אמר לשלמה המלך אחרי בניית בית המקדש: "וַיִּפְנְעוּ עִמִּי אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם וַיִּתְפַּלְלוּ [זו תפילה] וַיִּבְקְשׂוּ פָנַי [זו צדקה] וַיֵּשְׁבוּ מִדְרָכֵיהֶם הָרָעִים [זו תשובה] וַאֲנִי אֶשְׁמַע מִן הַשָּׁמַיִם וְאֶסְלַח לְחַטָּאתָם וְאֶרְפָּא אֶת אֲרָצָם [זהו ביטול הגזרה]". (דהי"ב ז', י"ד)

תפילה, צדקה, תשובה, שלוש פעולות המשפיעות עמוק על נפשנו, אם עשינו אותן כהוגן ובכנות. מכולן, אני מוצא את הצדקה שהיא הקשה מכולן והדורשת שינוי משמעותי בנפש האדם. למה? מפני שהיא מחייבת אותנו לעזוב את עצמנו כמרכז ולנסות להבין את המציאות מהצד של השני.

אולי תגידו: "אבל צדקה זה לתת כסף למי שזקוק לו. אין דבר פשוט מזה!" ובכן, לא היא צדקה, אלא נדבה. אני נותן לו מה שנדמה לי שחסר לו וממה שנותר לי. מעלה טובה היא, כן. אבל זו לא צדקה. היא לא גורמת לי לשנות את מי שאני, לא גורמת לי להבין את הזולת באמת, להיכנס לצערו, או להרגיש את המציאות דרך נפשו.

חכמינו לימדו אותנו שהצדקה האמיתית היא לתת לנזקק מה שחסר לו: "אם אין לו כסות מכסים אותו, אם אין לו כלי בית קונין לו, אם אין לו אשה משיאין אותו ואם היתה אשה משיאין אותה לאיש, אפילו היה דרכו של זה העני לרכוב על הסוס ועבד רץ לפניו והעני וירד מנכסיו, קונין לו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו" (רמב"ם הלכות מתנות עניים ז', ג').

צדקה היא להחזיר את הכבוד למי שנפגע בכבודו, להחזיר את האימון למי איבד את האמון שלו על אחרים, להחזיר לאחרים את האמון בו, לעזור בהחזרת הפרנסה למי שאיבד אותה, להחזיר את הביטחון העצמי למי שנחלש, להחזיר את החיוך לעצוב, לעזור לבכות למתאפק, להחזיר את כח הפירגון.

עלינו לצאת מאיתנו, מהמרכזיות של עצמנו, כי הצדקה היא לעזור לו להשיג מה שחסר לו ולא מה שאנחנו חושבים שחסר לו. ההבדל הוא ענקי. כי נזקק יכול להיות גם עשיר, גם עני, גם שמח, גם עצוב, גם מי שנראה שחסר לו וגם מי שנראה שהכל בסדר איתו... אלא אם כן מבינים לנפשו.

הרב יוסף קליינר

קהילת מורשת אברהם, תלפיות מזרח. ירושלים

הרב יוסף קליינר הוא רבה של קהילת "מורשת אברהם" בירושלים. יליד ארגנטינה, הוסמך לרבנות ב-Seminario Rabínico Latinoamericano בבואנוס איירס ב-1993 ועלה ארצה עם אשתו וילדיו ב-1998. ב-30 השנים האחרונות הוא מלא תפקידי ניהול קהילתי וחינוך יהודי בקהילות ומוסדות חינוך יהודיים בארגנטינה, צ'ילה, צרפת וישראל. כיום הוא גם מרצה בתלמוד לסטודנטים לרבנות בסמינריו רביניקו ורכז התוכנית הישראלית של הסמינריו. בעבר היה מזכיר כנסת הרבנים באמל"ט, חבר במועצת מפלגת מימ"ד, מועמד למעצת העיר רחובות וחוקר אנטישמיות מודרנית במשרד ראש הממשלה (זירות ספרד ואמל"ט).

הוא פרסם הרבה מאמרים על נושאים יהודיים בעברית, ספרדית, אנגלית וצרפתית והוא מנהל בלוג בשם Dialorapia (www.dialorapia.com).

הרב יוסף קליינר הוא גם יועץ הלכתי לרבנים קונסרבטיביים בדרום אמריקה והכין תשובות על מנהגים, אבלות, מקוואות, תשמישי קדושה, בין היתר.

קהילת "מורשת אברהם" בירושלים, היא קהילה מסורתית/קונסרבטיבית שנוסדה לפני כ-45 שנה ומגלמת את הערכים של הציונות המסורתית, חזון הנביאים והיהדות הקונסרבטיבית הקלאסית. בניין הקהילה ממוקם באזור בו לפי המסורת ראה אברהם אבינו לראשונה את הר המוריה בדרכו למקום העקדה. "מורשת אברהם" היא קהילה פעילה מאד בה חברים יותר ממאה וחמישים משפחות ויחידים, מטף ועד זקן, וביניהם עולים חדשים וותיקים וילדי הארץ. זהו מקום של מפגש בין המסורת והעת החדשה וכולם ביחד שומרים על גחלת הערכים היהודיים הנצחיים.

הפעילות של מסורתי עולמי ומרכז עולמי מיושמת
בשותפות עם ההסתדרות הציונית העולמית

